

กรานกฐินก่อน แล้วค่อยจรลาสิกขา

กรานเป็นภาษาเขมร แปลว่า ชิ่ง คือทำให้ตั้ง **กฐิน** เป็นภาษาบาลี แปลว่า ไม้สะดึง คือกรอบไม้สำหรับชิ่งผ้าเพื่อเย็บจีวร **กรานกฐิน** คือเอาผ้าที่จะตัดเย็บเป็นจีวรเข้าชิ่งที่กรอบไม้สะดึง การตัดเย็บจีวรของพระภิกษุนั้นจะต้องเย็บผ้าหลาย ๆ ชิ้นต่อและประสานกันเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้าโดยมีตะเข็บคั่นอยู่ภายในผืนผ้าลักษณะเหมือนคันทนา ในสมัยก่อนการตัดเย็บจีวรเป็นเรื่องใหญ่ทำยาก เพราะไม่มีเครื่องทุ่นแรง และไม่มีร้านขายจีวรสำเร็จรูป แต่ปัจจุบันช่างเย็บจีวรมีความชำนาญในการกะผ้าและตัดเย็บ ไม่ต้องอาศัยไม้สะดึง แต่ชื่อผ้าชนิดนี้ก็ยังเรียกผ้ากฐินมาจนทุกวันนี้ **การทอดกฐิน** ก็คือการนำผ้ากฐินไปวางต่อหน้าภิกษุสงฆ์ซึ่งจำพรรษาครบสามเดือนในวัดเดียวกัน (ต้องมีภิกษุ ๕ รูปขึ้นไป) โดยไม่เจาะจงว่าจะถวายภิกษุรูปใดซึ่งตามพุทธบัญญัติจะให้แก่ภิกษุผู้อยู่จำพรรษาตลอดสามเดือน มีจีวรเก่าคร่ำคร่าและเป็นผู้ฉลาดในพระธรรมวินัยเป็นผู้รับกฐินและเป็นผู้กรานกฐินและให้ภิกษุที่จำพรรษาอยู่ในอาวาสเดียวกันนั้นอนุโมทนาบุญซึ่งนับว่าเป็นผู้ได้อานิสงส์ พิธีที่ทำคือ ภิกษุประชุมกันในพระอุโบสถพร้อมใจกันยกผ้ากฐินให้แก่ภิกษุรูปใดรูปหนึ่ง ภิกษุรูปนั้นทำกิจตั้งแต่ ชัก กะ ตัด เย็บ ย้อมให้เสร็จในวันนั้น (ปัจจุบันผ้ากฐินเป็นจีวรสำเร็จรูปจึงไม่ต้องทำกิจดังกล่าว) ทำพินทุกับปะอธิฐาน (คือการทำจุดเป็นวงกลมที่มุมจีวร เพื่อทำจีวรให้เสียสีหรือมีตำหนิตามวินัยบัญญัติและเป็นเครื่องหมายช่วยให้จำได้ด้วย) เป็นผ้าครองผืนใดผืนหนึ่งในไตรจีวร (จีวรสาม คือผ้าสามผืนที่พระวินัยอนุญาตให้ภิกษุมิไว้ใช้ประจำตัว คือ ๑.สังฆาฏิ ผ้าทาบ ๒.อุตราสงค์ ผ้าห่มหรือจีวร ๓.อันตรวาสก ฝ้านุ่งหรือสบง) แล้วบอกแก่ภิกษุผู้ยกผ้าให้เพื่ออนุโมทนาและภิกษุนั้นได้อนุโมทนาแล้วเรียกว่า **กรานกฐิน** ระยะเวลาที่พระพุทธรูปองค์ทรงมีพุทธานุญาตให้ประกอบ**กฐินกรรม**ได้ มี **๑ เดือนคือ** หลังจากสิ้นสุดการจำพรรษา ตั้งแต่แรม ๑ ค่ำ เดือน ๑๑ ถึงขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๑๒

เมื่อภิกษุต้องการจะละเพศพรหมจรรย์กลับสู่ความเป็นฆราวาส (ผู้ครองเรือน) ทำได้ด้วยการ **ลาสิกขา** คือการประกาศคำปฏิญาณตนละจากเพศบรรพชิต (ลาจากการเป็นภิกษุ) ตามประเพณีไทย แต่โบราณถือว่า การลาสิกขาเป็นช่วงสำคัญในชีวิต จากการที่ได้บวชเรียนอยู่ในพรรษาครบสามเดือน และได้อนุโมทนาบุญ เท่ากับเป็นการเกิดใหม่ เป็นคนเต็มคน เป็นบัณฑิตผู้รู้ผู้ผ่านการอบรมมาดีพร้อมแล้ว เราจึงมักจะเรียกผู้ที่บวชแล้วสึกออกมาว่า ทิด ซึ่งมาจากคำว่า บัณฑิต **สิกขา** หมายถึง การศึกษา การตระหนักรู้ในข้อที่จะต้องศึกษาอบรม ได้แก่ ศีล สมาธิ ปัญญา **สิกขาบท** หมายถึงข้อศีลข้อวินัย บทบัญญัติข้อหนึ่งๆในพระวินัยที่ภิกษุพึงศึกษาปฏิบัติฝึกฝนอบรมตน **ลาสิกขา** หมายถึง การสึกหรือลาออกจากความเป็นภิกษุ สามเณร ดังนั้นการสึกจากพระจึงต้องใช้คำที่ถูกต้องว่า **ลาสิกขา** มิใช่ลาสิกขาบท เพราะพุทธบริษัทไม่ว่าจะอยู่ในสภาวะใดก็ตามพึงรักษากาย วา ใจ ของตนให้มีความเป็นปกติอย่างน้อยด้วยศีล ๕

หลายท่านอาจจะเคยได้ยินสำนวนว่า **“วุ่นเป็นจุลกฐิน”** จุลกฐินเป็นกฐินประเภทหนึ่งที่เกี่ยวข้องกัน
ได้บุญมาก แต่ก็มีควมวุ่นวายมาก ต้องทำผ้ากฐินตั้งแต่เก็บฝ้ายมาปั่น กรอ ทอ ย้อมสี เย็บเป็นจีวร
ผ้ากฐินและถวายให้เสร็จภายในวันเดียว ต้องใช้ความร่วมมือแรงร่วมใจของสาธุชนจำนวนมากอย่าง
เร่งด่วนที่สุด เกร็ดเกี่ยวกับงานกฐินที่น่าสนใจเรื่องหนึ่งคือ ธงราวที่อยู่ท้ายเรือหรือรถตั้งกองกฐิน จะ
เป็นธงประดับรูป เจือก ปลา จระเข้และนํ้าวน เรื่องนี้ปรากฏอยู่ในมิลินทปัญหา เรื่องภัยอันเกิดจาก
ตนเองว่า ภัยภายนอกอันใดก็ตาม เช่น อุทกภัย วาตภัย อัคคีภัย ก็ไม่เท่า**ภัยอันเกิดแต่ในตน**เสีย
ได้แก่ **อุมิภัย** (ภัยลูกคลื่น) คือการตั้งดีไม่เชื่อผลของกรรมและบาปบุญคุณโทษ **กุมภิลภัย** (ภัย
จระเข้) คือความละโมภเห็นแก่ปากท้องและเกียจคร้าน **อาวิฏภัย** (ภัยนํ้าวน) คือการหลงใหลในกาม
คุณ **สุสุกาภัย** (ภัยปลาร้าย) คือเกิดความปรารถนาทางเพศ การติดธงรูปดังกล่าวนี้ไว้บนเรือหรือ
รถตั้งกองกฐินก็เพื่อเตือนใจผู้ถวายกฐินให้ระมัดระวังตน ดำรงชีวิตคงมั่นตามแนวพุทธธรรมนำสู่พุทธ
ภูมิพระนิพพาน